

FEDERATIE FRANDO

SINT-FRANCISCUS | SINT-ANTONIUS | DON BOSCO

Samana: dag van de chronisch zieken 8 oktober 2023

Het centrale thema voor de
Dag van de Mensen met een Chronische Ziekte is

„Samen jezelf zijn, dat is geluk!“

Jezelf kunnen zijn betekent écht eerlijk kunnen zijn over wie je bent, zonder jezelf te verbergen voor anderen. Het geeft zelfvertrouwen, helpt bij het maken van oprechte contacten en zorgt ervoor dat je je eigen keuzes kan maken. Verbondenheid vinden bij anderen die jou begrijpen zodat je verhalen en emoties met elkaar kan delen.

In Samana mag iedereen zijn wie hij is, mag iedereen 'thuiskomen', bij zichzelf en bij elkaar. Want samen jezelf zijn, dat is geluk! Het verhoogt je veerkracht en doorbreekt eenzaamheid. En net dat is het doel van Samana.

*Om als jezelf opgemerkt te worden
zijn er ogen nodig die een ander toebehoren
die je bekijken met nieuwsgierigheid*

*zijn er oren nodig die de jouwe niet zijn
die zich spitsen van ontroering
en geen weet hebben van tijd*

*vreemde handen zijn er nodig
die een kom willen vormen voor je verhaal*

*omdat je enkel samen
gelukkig als jezelf kan bestaan.*

© Shari Van Goethem

Lit Dag van de mensen met een chronische ziekte 2023 – Samana

Colofon

DIENST ABONNEMENTEN
Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen
03 210 08 30
dienst.parochiebladen@kerknet.be

ALGEMENE REDACTIE
Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen
03 210 08 40
redactie.kerkenleven@kerknet.be
secretariaat.kl@kerknet.be
www.kerkenleven.be

PUBLICITEIT
Trevi plus bvba
Meerlaan 9, 9620 Zottegem
09 360 48 54 • fax 09 367 49 88
katrien.lannoo@treviplus.be
www.treviplus.be

Copyright
Alle teksten, foto's en beeldmateriaal uit **KERK & Leven** zijn auteursrechtelijk beschermd. Zonder toestemming van de uitgever mogen ze op geen enkele wijze worden verspreid. De uitgever is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de advertenties. Lezersbrieven moeten naam en adres vermelden. De redactie behoudt zich het recht teksten in te korten of te weigeren.

KERK & Leven is een uitgave van
Studiecentrum Kerk en Media vzw

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Herman Cosijns

Diocesane redactie Aartsbisdom
Filip Ceulemans, 03 202 84 35,
filip.ceulemans@kerknet.be
Tony Dupont, 011 23 08 80,
tony.dupont@kerknet.be
Frederik de Merodestraat 18, 2800 Mechelen

ABONNEMENTEN
Philippe Nachtergaele
P. Nollekensstraat 145,
3010 Kessel-Lo
philippe.nachtergaele@gmail.com

REDACTIECONTACTPERSOON
SINT-ANTONIUS
Leo Swinnen
Platte-Lostraat 202,
3010 Kessel-Lo
gsm 0496 214 614
leo.swinnen@telenet.be

REDACTIECONTACTPERSOON
DON BOSCO
Gilberte Havet
Grensstraat 79,
3010 Kessel-Lo
tel. 016 25 45 87
gilberte.havet@gmail.com

REDACTIECONTACTPERSOON
SINT-FRANCISCUS en
EINDREDACTIE FRANDO
Leo Page
Verenigingstraat 21
3010 Kessel-Lo
tel. 016 252151 gsm 0479 508178
leopage42@gmail.com

CONTACTADRESSEN
DON BOSCO
Jef Wauters
Cristianlaan 43,
3010 Kessel-Lo
tel. 016 25 58 92 gsm 0485 06 30 38

SINT-ANTONIUS
Mathieu Voets, Vollhardingslaan 30,
3001 Heverlee (0475/675667)
Parochiesecretariaat: Léon Schreursvest 33,
3001 Heverlee

SINT-FRANCISCUS
Parochiesecretariaat
Tiensesteenweg 190,
3001 Heverlee
Open op dinsdag en donderdag
van 09.30 u. - 11.30 u.
Het kan nuttig zijn vooraf te bellen
op 016 25 04 59
of liefst op **0492 319215**

VIERINGEN

SINT-FRANCISCUS

Zondag 29 oktober 2023
30e zondag door het jaar

10u. Viering
Intentie voor Mevrouw Lucienne Hommelen
Voorganger: Gaston Eysermans
Lector: Lutgarde Frederix
Zang: Maria Van Eepoel
Orgel: Leo Page

Zondag 1 november 2023
Allerheiligen/Allerzielen
Hedenkingsviering van de overleden van het voorbije jaar

10 u. Viering
Voorgangers: Lieven Dries en Gaston Eysermans
Lector: Cécile Van Hoecke
Zang: Franciscuskoor
Orgel: Herman Baumers

SINT-ANTONIUS

Donderdag 26 oktober
Herfstfeest Samana

11 u. viering met CD-muziek
Voorganger: pater Ghislain Kasereka
Assistent: Myriam Neves

Lector: Hilde Sinap
Homilie: film pater Walter
Beelden: Leo Swinnen

Zondag 29 oktober
Geen viering

Woensdag 1 november
Allerheiligen
11 u. viering met koor- en samenzang
Voorganger: pater Fons Swinnen SJ
Assistenten: Caroline Van Audenhoven en Myriam Neves
Homilie: pater Fons Swinnen SJ
Beelden: Leo Swinnen

DON BOSCO

Zondagsvieringen om 10.30 u.
wo 1 november - **Allerheiligen**
zo 12 november
zo 26 november
Advent
zo 3 december
zo 10 december
zo 17 december
zo 24 december:
Kerstavond 18 uur
7 januari 2024

Herabonnering Kerk&Leven

Begin dit jaar verscheen Kerk & Leven in een opgefrist kleedje, met ook inhoudelijke vernieuwingen. Met onze redacties blijven we vanop verschillende niveaus – lokaal en nationaal – als één team samen op weg gaan om u wekelijks te inspireren, te informeren en te verbinden met nieuws uit Kerk en samenleving.

We doen dit op vertrouwde, stevig gefundeerde wegen maar durven daarbij ook nieuwe paden te betreden. Dit om week na week waardevolle informatie te kunnen brengen over alles wat rondom ons gebeurt, van de eigen parochie tot de grote wereldkerk. Mogen we ook in het komende jaar samen met u als lezer op weg, trouw aan de boodschap en de weg die Hij ons heeft getoond?

Op vraag van het vicariaat wordt het abonnementenbeheer van onze editie volledig toevertrouwd aan Halewijn. Concreet betekent dit dat je in de loop van de maand oktober per post een betalingsuitnodiging van uitgeverij Halewijn zal ontvangen. De prijs voor een volgende jaargang bedraagt 60 euro. Het rekeningnummer waarop je moet overschrijven is een nieuw nummer omdat je vanaf nu je abonnement rechtstreeks betaalt aan de uitgeverij. Een beetje anders dan gewoon, dus even opletten.

Wij rekenen op jullie herabonnering. Mensen van onze parochies staan wekelijks klaar om jullie te informeren met parochienieuws.

Samen op weg!

Hopelijk bestaat er een mooie plaats...

Hopelijk bestaat er een mooie plaats, een hemel of hoe noem je dat, waar jullie weer samen zijn.

Op donderdag 12 oktober 2023 namen wij in de Sint-Franciscuskerk

Heverlee afscheid van de heer **Michel Huens** geboren in Leuven op 17 september 1951 en er plots overleden op 4 oktober 2023.

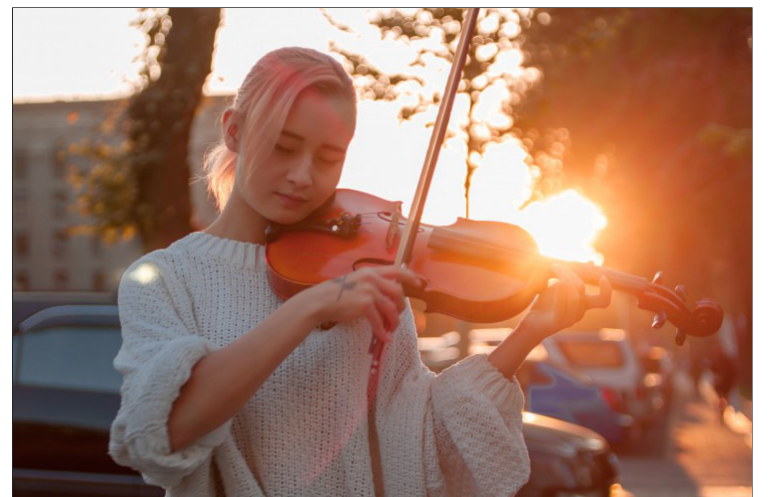
De Sint-Franciscusgemeenschap zal hem gedenken in de viering van Allerheiligen op 1 november 2023
*****

Je zei het zelf met deze woorden

Yves veel te vroeg
en Papa veel te plots verloren
Je mama was er toen je geboren werd
Jij was er toen ze vertrok

Nu reis je hen achterna
en zijn jullie weer samen
Herenigd voor altijd
(prentje)

De onvoltooid

Er was een tijd dat ik me ergerde aan de vele verhuishagens in onze buurt. Om de haverklap blokkeerde zo'n groot gevaarte de straat en moest je omrijden of je met je fiets over de stoep wurmen om op je bestemming te komen. Ik verzuchtte dan geregeld: 'Wanneer zullen al die mensen eindelijk eens allemaal verhuisd zijn en op hun plek wonen? Dat kan toch niet blijven duren?'

Inmiddels weet ik beter. Het blijft inderdaad duren. De verhuizingen. De verbouwingen. De wegenwerken. De klimaatproblemen. De lucht- en watervervuiling. De files. Het vandalisme. De armoede. De verschillen tussen arm en rijk. De discriminatie van mensen die op een of andere manier tot een minderheid of een zwakkere groep behoren. De domme redeneringen. De hufteerigheid. De botte machtswellust. Zover ik kan zien komt er geen einde aan. Tot overmaat van ramp beginnen een paar gekken hier en daar een oorlog en laten alles helemaal in de soep draaien.

Ergens diep vanbinnen heb ik altijd gedacht of gehoopt dat er tegen het einde van mijn levensdagen een

aantal grote problemen min of meer opgelost zouden zijn. Dat we overeenstemming zouden hebben gevonden over de aanpak. Dat we stil aan vooruitgang zouden boeken. Dat de ellende misschien nog niet helemaal achter de rug was, maar dat we toch al een eind in de goede richting zouden zijn opgeschoven.

Dat was zonder twijfel naïef, maar ik was zeker niet de enige. Nu begin ik stilaan te beseffen dat het niet zo zal gaan. Dat ik zal sterven terwijl de problemen nog welig bloeien. Dat we voor het ene probleem misschien halverwege een oplossing zullen zitten, maar dat er tegelijkertijd weer nieuwe problemen opduiken met nieuwe uitdagingen waaraan ik zelfs niet meer durf te beginnen.

Een leven is blijkbaar nooit voltooid. Het is moeilijk om dat zomaar te aanvaarden. Gelukkig is ook de 'Unvollendete' prachtige muziek.

Kolet Janssen
gepubliceerd op 1 november 2022
<https://www.koletjanssen.be/blog/de-onvolt>

Je weet nooit wat je kunt, tot je het geprobeerd hebt

Groenhof/Scherpenheuvel

UITNODIGING

HINDERNISSENPARGOORS VAN HET LEVEN

Via een korte wandeling in Leuven (max 3km) maken we kennis met een aantal "hindernissen" die ons levenspad kunnen doorkruisen. We reiken handvaten aan hoe we kunnen omgaan met die hindernissen.

We vertellen elkaar wie of wat ons hierbij helpt

De hindernissen die we tijdens deze wandeling bespreekbaar willen maken zijn:

Digitale drempels
Verlieservaringen
Beperkt sociaal netwerk
Maandelijks rekeningen

IEDEREEN WELKOM

ZATERDAG 28 oktober 2023

van 10u tot 12u30

Welkom vanaf 9u30 met koffie en cake aan het Jeanne Devosplein in Leuven = aan het station, uitgang Kessel-Lo

Wil je er graag bijzijn?
Geef dan even een seintje via:
chris-de-cock@skynet.be

Waarom zetten we chrysanten op het graf?

Geluksplant uit Azië

De chrysanthe kent haar oorsprong in Azië, waar ze symbool staat voor geluk, gezondheid en een lang leven. In China teelden ze de plant al in 1500 voor Christus en schreven ze haar verheven kwaliteiten toe. Wie thuis nog ergens een Chinese vaas heeft staan, vindt daar al eens een chrysanthe op terug. Enkele eeuwen later ging ook Japan overstap voor die vrolijke bloeier. De Japanners waren zelfs zo enthousiast dat ze de chrysanthe uitriepen tot hun nationale symbool. De bloem staat op het keizerlijke zegel, op de Japanse paspoorten en sommige muntstukken. Op hun jaarlijkse Festival van het Geluk zetten ze de chrysanthe nog extra in de bloemetjes.

Bloem van goud

In de zeventiende eeuw kwam de chrysanthe naar onze contreien, waar Karl Linnaeus haar omdoopte tot Chrysanthemum. Hij was een Zweedse prof die de wetenschappelijke namen van planten en dieren introduceerde. Het Griekse chryso betekent goud en anthemion bloem, de gouden bloem dus, want de chrysanthe kwam toen voornamelijk voor

in het geel. Tegenwoordig hoor je het hipper *mum* ook steeds vaker als naam voor de chrysanthe. Afgeleid van *Chrysanthe-mum* natuurlijk en wellicht ook verwijzend naar de Australiërs die de plant graag cadeau geven op moederdag.

Chrysanten op het graf

In ons land is de chrysanthe de grafbloem bij uitstek. Dat heeft een praktische verklaring, want de typische bolchrysanten zijn kleurboommetjes die de herfst opfleuren, zeker in de donkere novemberdagen. Bovendien zijn het sterke planten die weinig verzorging nodig hebben. Je kan ze dus gerust achterlaten op een kerkhof zonder dat ze twee dagen later verwelkt zijn.

In Nederland geven ze chrysanten aan mensen die 13 jaar getrouwd zijn, in de Verenigde Staten is ze de meest gekweekte sierplant. De Grieken gebruikten de planten al om demonen te verjagen en zetten die daarom vaak op het graf van hun dierbaren. Bij ons is de bloem uitgegroeid tot het symbool van Allerheiligen en Allerzielen, al kent het gebruik dus geen Bijbelse oorsprong.

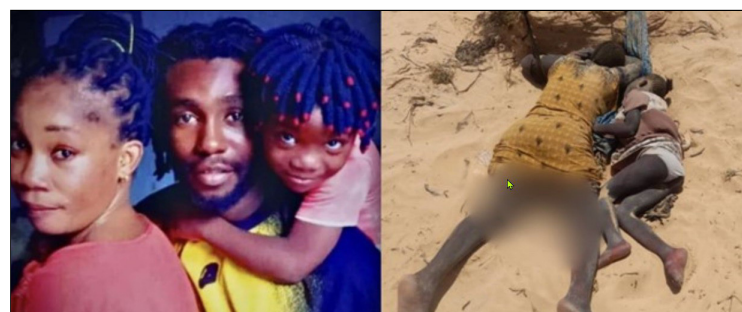
De Aziatische symboliek van chrysanten voor geluk en een lang leven werd hier vertaald naar eeuwig leven.

Van graf naar voordeur

Lange tijd was de chrysanthe bij ons voorbehouden als kerkhofbloem en was het omzeggens onbeleefd om die voor andere gelegenheden te gebruiken. Tegenwoordig zie je de bloemen ook elders opduiken: als kleurelement bij de voordeur, als snijbloem in boeketten of zelfs als vaste plant in de tuin. Naast de klassieke gele variant en de tijdloze witte versie, zijn er ook modekleurtjes in chrysantenland. De bronsachtige of pastelroze bloemen zijn erg in trek en sommige mensen kiezen ook voor de tricolors, waarbij drie kleuren chrysanten in één pot worden geplant. Of je de chrysanthe voorbehoudt om een dierbare overledene te herdenken of er je tuin mee opfleurt: de herfst ziet er sowieso een beetje warmer uit met een chrysanthe.

gepubliceerd op www.kerknet.be op 30 oktober 2022

Deals met dictators of Open grenzen?

Denkdag Vluchtelingenhuis Leuven zondag 29 oktober Leuven / Kessel-Lo

Thema en Opzet

Op 16 juli tekende de Europese Unie een migratiedeal met de president van Tunesië. In ruil voor honderden miljoenen euro's (om en bij de 1 miljard) zou de Tunesische regering migranten tegenhouden op weg naar Europa. De Europese leiders hoopten dat de deal zoals bij de migratieakkoorden met Turkije (2016) en Libische milities (2017) meteen tot een daling zou leiden van het aantal vluchtelingen naar Europa. De avond van het akkoord werden Afrikaanse migranten gevonden in woestijnachtige grenzen bij Libië en Algerije, achtergelaten door Tunesische autoriteiten zonder water, eten of een dak boven hun hoofd. Negen dagen later gaat de gruwelijke foto de wereld rond van de dode lichamen van moeder Matyla, en haar 6-jarige dochter Marie, van ontbering omgekomen in de woestijn. En de gammele bootjes met mensen op de vlucht blijven proberen de Middellandse Zee over te steken naar Europa.

Is de deal een goede zaak om mensensmokkelaars aan banden te leggen, zoals regeringsleiders beweren? Of is hij niet alleen een fiasco maar een grove aantasting van de mensenrechten? Voor 11.11.11 en Vluchtelingenwerk Vlaanderen moet de deal opgeschort worden tot er garanties zijn voor mensenrechten.

Naima Charkaoui, medewerkster van 11.11.11, publiceerde in 2021 reeds 'Het Opengrenzenmanifest', een pleidooi om dodelijke gesloten grenzen niet langer als een onvermijdelijk noodzaak te aanvaarden, maar om in plaats daarvan het debat te voeren met open grenzen als uitgangspunt. Waarom open grenzen voor grondstoffen, kapitaal, afval, nieuws, maar niet voor mensen?

Met open grenzen zouden er geen mensen meer zijn die sterven aan onze grenzen, zouden er geen mensensmokkelaars meer zijn.

Een naïef idee of een uitdaging om met open geest na te denken over hoe we een rechtvaardige wereld realiseren met open grenzen? Tegen wanneer? En hoe respecteren we daarbij de grenzen van de planeet? Deze denkdag zal vrijwilligers van het Vluchtelingenhuis en geïnteresseerden de kans bieden om met kennis van zaken een gefundeerde opinie te vormen over bijzonder actuele thema's als migratiedeals en grenzenbeleid. De dag zal ook stof bieden voor het Vluchtelingenhuis

en vzw Recht op Migratie om de bewegingsvisie op migratie en vluchtelingen te actualiseren.

Programma

9u30 Verwelkoming met koffie of thee en waters

10u tot 12u30 **De migratiedeal van de EU met Tunesië**

Enkele prikkelende gedichten door Frans Dumortier (*Charles Ducaul*), dichter/auteur en bestuurslid van het Vluchtelingenhuis.

Inleiding door *Flor Didden*, Beleidsmedewerker Migratie 11.11.11 over de inhoud van de Tunesiëdeal en kritische situering in de ruimere context van

vroegere deals met Turkije en Libië, het Europees vluchtelingenbeleid, internationale verdragen over migratie en mensenrechten.

Vraagstelling, bespreking in groepen en plenum. 12u30 Lunch: broodmaaltijd

13u30 **Het Opengrenzenmanifest van Naima Charkaoui**

Als entree enkele liederen door een *gelegenheidskoor* met medewerking van *Bugari Express*.

Korte voorstelling van het Open grenzen manifest door *Gaetan de Moffarts*, bestuurslid van het Vluchtelingenhuis.

Ruimtelijk discussiespel o.l.v. *Marcel De Prins* over een aantal stellingen uit het Opengrenzenmanifest in twee rondes met pauze tussenin. Conclusies voor het Vluchtelingenhuis en Recht op Migratie. 16u45 Afronding, mededelingen en koffie of thee en taart. Wel thuis. 'En nu vooruit', 'yalla, yalla, kom op'

Wanneer ? Zondag 29 oktober 2023 van 9.30 tot 17.00 u

Waar ? De locatie wordt later meegedeeld en hangt af van het aantal inschrijvingen.

Inschrijving en prijs: via volgende link: <https://forms.gle/9VwC17-ZeVQyKeRFu6> en 15 € storten op de rekening van Recht op Migratie: **BE10 9730 5649 9504.**

Voor dit bedrag krijgt elke deelnemer koffie/thee bij het binnenkomen, een vegetarische lunch 's middags en taart bij het afsluiten van onze dag. Waters zijn gratis, voor de andere dranken vragen wij een vrije bijdrage.

Na de inschrijving ontvang je vanaf 15 oktober een map met:

- 1) het boek,
- 2) een samenvatting van het boek (Gaetan de Moffarts) en
- 3) teksten m.b.t. de Tunesiëdeal.

Wie het boek niet wenst (je koopt het elders of je bezit het reeds) kan dit melden op het inschrijvingsformulier.

Van harte welkom!

Laatste Gasthuiszusters weg uit Diest: “Man in de straat kreeg zelfde zorg als minister van Staat”

“Wij hebben in Diest heel veel geluk in ons werk gevonden”, zeggen zuster Rita (links) en zuster Assumpta. — ©LWH

Diest sloeg woensdag het hoofdstuk van 400 jaar Gasthuiszusters in de stad om. De laatste twee zusters van de orde, Rita en Assumpta, vertrokken naar woonzorgcentrum Sint-Jozef in Aarschot.

Jarenlang zijn ze in Diest in de zorg actief geweest, Rita in het ziekenhuis, Assumpta in het woonzorgcentrum in Webbekom (Diest). “Het was een katholiek ziekenhuis en toch heb ik bij de ‘blauwen’ even veel vrienden als bij de ‘rooien’”, lacht zuster Rita.

Rita, officieel Maria Mentens (88), is afkomstig van Peer in Limburg. De roots van Assumpta, Maria Van Baelen (80), liggen in Mol Achterbos. “In 1957 ben ik hier toegekomen”, vertelt zuster Rita. “Vijf jaar later was het de beurt aan zuster Assumpta. “Met mijn diploma van verpleegster-vroedvrouw ging ik aan de slag in de zorg, eerst in het gasthuis, daarna in het Sint-Jozefziekenhuis. Assumpta kreeg een job in de ouderenzorg in woonzorgcentrum Sint-Augustinus in Webbekom. “Ik werkte op de afdeling algemene heelkunde van Dokter Van de Kerckhof. “Daar heb ik vele Diestenaars zien passeren. Van veel mensen kan ik nog zeggen in welke kamer, op welk bed ze hebben gele-

gen.”

Luisterend oor

“Zorg bieden, mensen kunnen helpen, dat heeft altijd veel genoegdoening geschonken, ons gelukkig gemaakt ook. De mensen schonken ons heel veel terug. Al betekende het heel hard werken. De uren op een dag waren niet te tellen. Dag en nacht waren we beschikbaar. Vaak gingen we ’s avonds nog eens langs in de kamer, voor een babbel, voor een luisterend oor, om de problemen van de mensen te aanhoren. Het hart eens kunnen luchten schonk vaak al voldoening. We waren ook een beetje psycholoog.”

Blauwen en rooien

“Geen onderscheid van rang, stand of kleur in het ziekenhuis. In de zorg was iedereen gelijk. Toen was het nog een katholiek ziekenhuis. Met de hand op het hart: bij de ‘blauwen’ heb ik even veel vrienden als bij de rooien”, beklemtoont zuster Rita.

Van blauw gesproken... “Omer Vanaudenhove heeft hier een aantal keren in het ziekenhuis gelezen. De minister van Staat kreeg dezelfde zorg als de man in de straat in de kamer ernaast. In de garage hier beneden heb ik afscheid geno-

men van mijnheer Vanaudenhove toen hij met de ziekenwagen werd weggebracht. We wisten dat hij niet meer terug zou komen.”

In een ziekenhuis werken betekent geregeld definitief afscheid nemen. “Overledenen de laatste zorgen toedienen, hebben we vaak voor onze rekening genomen. Ook dan moesten we er zijn voor een luisterend oor.”

Verlies voor Diest

Voor pastoor Felix Van Meerbergen betekent het vertrek een mijlpaal voor Diest: “De stad wordt een beetje armer”, oordeelt hij. “Dit huis was mijn tweede huis. Geregeld liep ik binnen voor een kop koffie, een babbel, om mijn hart eens te luchten en voor het traditionele broodje op zondag. We hebben hier ook veel gefeest, jubilea meegemaakt. Dit was ook een vaste steek voor heel wat verenigingen om te vergaderen.”

Met het vertrek naar Rillaar sluiten de zusters ruim 400 jaar geschiedenis in Diest af. In 1619 waren ze met paard en kar naar Diest gekomen. “Net voor corona hebben we dat jubileum nog kunne vieren. Monseigneur Vanhoutte ging voor in de viering. Vertegenwoordigers van de stad waren erbij, de familie. Om nooit te vergeten.”

De zusters laten Diest niet met lege handen achter. “Al het religieuze erfgoed hebben we aan museum voor religieuze kunst in de Sint-Sulpitiuskerk geschonken”, vertelt zuster Rita. “En apotheekmuseum van de stad afgestaan en de archiefstukken en documenten hebben een plaats in het stadsarchief gekregen. Zo krijgt al dat materiaal een functie voor de gemeenschap en vormt het een blijvende herinnering aan onze aanwezigheid.”

Luc Weyens - Het Nieuwsblad van woensdag 11 oktober 2023

DE KERS OP DE TAART

In “De tuin van heden” is **An Candaele** een vlieg aan de muur van haar eigen leven en onze samenleving. Elke maand zet ze in *Okra Magazine* de tijd even stil en schrijft ze over wat ze ziet, hoort en meemaakt en wat het bij haar teweegbrengt.

Mijn vader verblijft nu bijna **drie jaar in een woonzorgcentrum**. Hij verliet zijn vertrouwde huis twee dagen voordat mijn kleinkind voor het eerst thuiskwam na vier maanden “couveuse”

Zij nog een heel leven voor zich, hij naar een nieuwe plek voor de laatste levensfase. 88 jaar verschil op een dag na.

Mijn vader had, zoals de meeste mensen, het woonzorgcentrum zolang mogelijk uitgesteld. Tot hij op een rolstoel aangewezen was en het thuis echt niet meer lukte. Nu is hij heel tevreden in zijn nieuwe huis. Hij heeft veel lof over het centrum.

Kwaliteitsvolle verzorging is één iets, maar er is meer. Er is nog leven als je in een goed woonzorgcentrum woont, zo stellen we dankbaar vast.

Zo zijn er regelmatig concertjes en uitstappen, om die maar te noemen. Onlangs ging ik mee naar de **Last Post**, maar eerst wandelen in Ieper. Op de vesten, zo was het plan. Dat bleek minder voor de hand liggend dan gedacht. Trappen genoeg, maar daar konden we niet op. Met wat zoeken vonden we een helling, een pittige stijging. De duwers staken

een tandje bij om de rolwagens boven te krijgen. Sommige mensen in de rolstoel waren wat ongerust, maar boven wachtte een heerlijke wandeling in het groen met uitzicht over het water. Zelfs de zon die het in april vaak liet afweten, was die namiddag van de partij.

Mijn verwondering voor het organiserend personeel steeg ten top. Ze lieten de beperkingen niet het programma bepalen, kozen niet voor een gezapig wandelingetje op de ‘begane grond’. Niet voor het gemak. Dan hadden ze trouwens in het woonzorgcentrum moeten blijven.

Tussen wandeling en ‘Last Post’ gingen we eten in een restaurant. Eens gezeten werd er gebabbeld en gelachen en de pillen werden aan onze tafels voor de gelegenheid doorgespoeld met een glas wijn. De lastigheden van het ouder worden even vergeten, ik denk dat het ook een krachtig medicijn is.

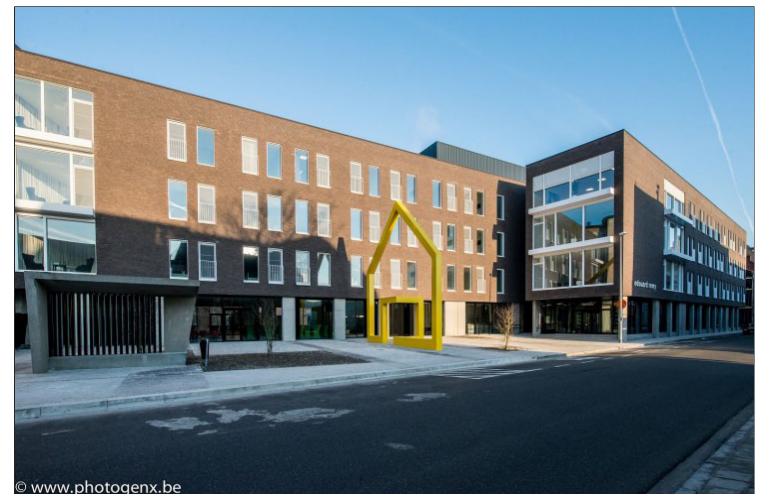
De dagelijkse manier van omgaan met mensen is het allerbelangrijkste.

Zo’n uitstappen af en toe vormen heerlijke kersen op de spreekwoordelijke taart.

An Candaele

Een mijmering, een gedachte? Alle reacties welkom via ancandaele1@gmail.com

Uit *Okra Magazine* – Juni 2023

© www.photogenx.be

Leven en dood

Jonge mensen kunnen het zo achteloos zeggen: ‘De dood is een deel van het leven.’ Ze missen hun stoude grootmoeder wel als ze gestorven is, maar er komt altijd iets moois en iets nieuws in de plaats. Zo kun je over de dood denken als je jong bent.

Als je ouder wordt, zit de dood steeds meer op je schouder. Om je heen vallen gaten van dierbaren die vroeger vertrekken. Aan je eigen lijf voel je de ouderdom knabbelen. Je vraagt je af hoeveel jaren je nog gegend zijn. Zal ik mijn kleinkind nog volwassen zien worden? Misschien niet en misschien is dat ook niet zo erg. Het leven gaat verder, ook zonder jou. Je ziet de dood aan het einde van je levensweg steeds duidelijker opdoemen.

Het is een vreemd feit dat alle mensen weten dat ze ooit zullen sterven en dat niemand er echt een drama van maakt. Terwijl het toch het einde is van alles wat we kennen.

Niet dat het iets zou uitmaken om ons te verzetten, maar het lijkt soms een stilzwijgende afspraak om het onweerlegbare einde van ons leven min of meer te negeren.

Alleen met Allerheiligen en Allerzielen mogen we rustig mijmeren over de dood en het eeuwige leven. Heel even zijn alle gestorvenen weer bij ons, op zijn minst in onze gedachten en onze gesprekken. We bezoeken graven en ontmoeten andere ‘nabestaanden’ aan wie we niets moeten uitleggen.

Voor een dag of twee lijkt er een smalle, mistige verbindingsweg te lopen tussen de levenden en de doden. In gedachten of hardop vertellen we onze doden wat er weer allemaal gebeurd is het afgelopen jaar. Een nieuw kleinkind, een ziekte die voorlopig een halt werd toegevoerd, een verdacht warme zomer en herfst, een oorlog in een Europees land, de naweeën van het strafte virus sinds lang in onze streken.

We hebben heel wat te vertellen en sommige dingen zijn moeilijk uit te leggen.

We gunnen onze doden ook hun rust. Zij hebben hun eigen problemen het hoofd moeten bieden, met een of meer wereldoorlogen in hun eigen dorp of stad. Hopelijk hebben we hun vindingrijkheid en veerkracht geërfd.

En zo wandelen we verder op de aarde, tot ook wij ons hoofd neerleggen in de schoot van God. We beseffen het goed genoeg. We proberen onszelf te overtuigen: ‘De dood is een deel van het leven.’ Het lukt niet echt.

Onze God is een God van levenden. Ook in de dood horen we bij Hem. Echt dood zijn we nooit.

Kolet Janssen gepubliceerd op www.kerknet.be op 30 oktober 2022 (<https://www.koletjanssen.be/blog/leven-en-dood/>)

SAMANA - "Zistero" Ziek zijn STERven en ROuwen

Op woensdag 8 november 14u Vorming "Zistero"- Over ziek zijn, sterven en rouwen.

Ingericht door Samana (gratis)

Spreker: Frans Schovaerts

Plaats: Parochiezaaltje

Frans Schovaerts is diaken van regio Boortmeerbeek en heeft op het bisdom gewerkt.

Door persoonlijk contact met zieken, stervenden en hun familie heeft hij veel ervaring opgedaan. Hij wil dit nu terug onder de aandacht brengen en het "sterven" opnieuw bespreekbaar maken in de maatschappij. Dit kan men beter niet laten wegduwen, maar zichtbaar maken in ons leven.

Nadien is er de mogelijkheid om samen na te praten.